

Nostalgitrippen utmynnar i två konkreta förslag, dels fler karriärvägar och bredare rekryteringsbas inom partiet, dels att välfärds- och miljöfrågorna skall föras in i det moderata åsiktsträdet. Det är säkert bra med både bredare rekrytering och bredare program. Men författarnas metod för detta förefaller minst sagt dubiös:

Reinfeldtkopior

”Det måste sättas upp mål och tidsplaner, utses ansvariga som fortlöpande får avrap-

portera för den högsta ledningen och närdagen för det färdiga genomförandet kommer ska avstämning mot uppsatta mål ske. Det får då inte accepteras annat än mindre avvikelser från målet.”

Man riktigt ser framför sig prydliga led av Reinfeldt-kopior som taktfast, och i enlighet med fastställda mål och tidsplaner, marscherar in i ett moderat framtidsparti, präglad av kunskapssamhällets individualism, mångfald, kreativitet och spontanitet.

SVEND DAHL:

EN REPUBLIKANSK FRAMTID?

Vid valen till den amerikanska kongressen i november vann republikanerna en storseger och erövrade majoriteten i såväl senaten som representanthuset. Likaså vann man ett flertal guvernörsväl. Frågan, som man emellertid måste ställa sig, är om den republikanska valsegern skall betraktas som ett långsiktigt mandat för en konservativ politik och mindre statsmakt. Eller var den helt enkelt en ren och skär missnöjesyttring gentemot Bill Clinton. Förvisso innehåller det republikanska valmanifestet "Contract with America" en rad konservativa krav, såsom sänkt skatt för medelklassen, förbud mot bud-

getunderskott, stramare socialhjälsregler och hårdare tag mot brottsligheten. Valmanifestet och det tydliga valutslaget till trots, kan man knappast tala om ett långsiktigt konservativt förändringsmandat. Republikanernas uppenbara problem, som omintetgör en grundläggande förändring av den amerikanska politiken, är att det inte föreligger någon sammanhängande agenda för att minska statens roll.

Oförändrade välfärdssystem

Samtidigt som man i valmanifestet vill sänka skatten skall de av Clintonadministrationen beslutade nedskärningarna i statspensionerna tas tillbaka. Ledande republikaner lovade också under valkampanjen att de stora välfärdssystemen skall förbli som idag. Att det

.....
Dead right av David Frum, Basic Books, 1994

med denna politik torde vara svårt att nå upp till valmanifestets löfte om förbud mot budgetunderskott torde stå klart.

Bilden av republikanerna som ett parti ridande på en våg av missnöje med den sittande presidenten, utan något sammanhängande ideologiskt budskap, bekräftas av den före detta Wall Street Journal-redaktören David Frum i boken *Dead Right*.

Aldrig till offensiven

I motsats till den allmänna bilden framställer Frum 1980-talet som allt annat än en period av stora framgångar för den amerikanska konservatismen. Trots att republikanerna kontrollerade presidentposten valde man att aldrig gå på offensiven och genomföra begränsningar av statsmakten, istället lämnade man de stora välfärdsprogrammen intakta för att inte hamna i konflikt med den breda medelklassen som röstade på Reagan. På så sätt undgick Reagan att gå samma öde till mötes som Barry Goldwater, som på 60-talet öppet talade om besparingar och därför aldrig blev vald till president. Reagan blev istället vald på löften om att inga behövande skulle förlora några förmåner under hans administration. De besparingar man eventuellt fann nödvändiga skulle, enligt Reagan, uteslutande göras genom att bekämpa slöseri och missbruk av utgiftssystemen.

Ökade utgifter med Reagan

Mot slutet av 80-talet kunde man konstatera att inte en enda större utgiftspost försvunnit och att den federala regeringens, till motsats från retoriken om den stora

staten som ett allvarligt problem, tog större resurser i anspråk än vid decenniets början. De utgiftsposter som ökade snabbast under Reagans två administrationer var dessutom sådana som riktade sig direkt till viktiga republikanska väljargrupper, såsom pensionärer, bönder och krigsveteraner. Reaganåren var således knappast den period av kraftiga nedskärningar, som det brukar påstås i debatten.

Med detta nedslående resultat av ett decenniums republikanskt presidentskap började många ledande republikaner få en känsla av hopplöshet i fråga om begränsningar av statsmakten. Istället för att ta tag i problemen med de ständigt ökande federala utgifterna, och på så sätt löpa risken att förlora i popularitet bland viktiga väljargrupper, började man inom konservativa kretsar ägna sig åt annat.

Splittrade republikaner

Frum beskriver hur republikanerna, särskilt efter det att Bush förlorade presidentvalet 1992, har utvecklats åt olika håll. Den konservativa rörelsen har kommit att bestå av en mängd grupperingar som - förutom motståndet mot Clinton - har föga gemensamt, utan till stor del ägnar sig åt att bråka med varandra. Där återfinns optimister som Jack Kemp, med budskap av typen "sänk skatten, men spara inte", moralkonservativa, exempelvis förre utbildningsministern William Bennet, som bekymrar sig över upplösningen av det amerikanska samhället, samt nationalister, som Pat Buchanan, med protektionistiska budskap. Det råder som synes knappast någon samstämmighet bland dessa kon-

servativa grupperingar om hur en konservativ agenda skall se ut. Däremot har de alla gemensamt att det är dags att man från konservativt håll slutar motarbeta den stora staten och istället börjar använda sig av den.

Den konservative tänkaren Irving Kristol har i en artikel i *Wall Street Journal*, som refereras av Frum, på ett tydligt sätt gett uttryck för denna stämning: "the welfare state is with us, for better or worse, and ... conservatives should try to make it better rather than worse."

Splittringen bland konservativa i USA gör det också svårt att finna någon given republikansk kandidat till 1996 års presidentval. Republikanernas tid i opposition har alltså knappast lett till intellektuell förnyelse. Förvisso har man nu lyckats vinna ett val, men detta med hjälp av motstånd mot alltifrån Bill Clinton till höga skatter, budgetunderskott och försämringar i medelklassens välfärdssystem. En oslagbar i kombination om man vill vinna val i USA, men knappast en långsiktig strategi för förändring.

Problemet är emellertid att det inte

PER DAHL:

FRÅN WATERLOO TILL KRYSSNINGSRBOTAR

Förra året tog överbefälhavaren av alla reservare deras vapen. Som tröst får de en fin bok av arméchefen att ha på soffbordet, för att visa vilka de är. De elaka

Om stridens grunder: från Waterloo till kryssningsrobotar av Marco Smedberg. Stockholm : Page One Publishing AB, 1994.

torde vara så enkelt, som Frum vill framställa det, att ta sig ur denna situation av intellektuellt stillestånd. Det är knappast så att den genomsnittlige väljaren med glädje ser fram emot att få se hur välfärdssystemen, med de förmåner dessa ger, skärs ned. Reagan visste detta och därför agerade han som han gjorde under sina år som president. Detta får emellertid inte tas som intäkt för konservativa i USA och för all del också i Sverige - våra problem med den stora staten är ju betydligt mer omfattande än vad de är på andra sidan Atlanten - att avstå från att minska den offentliga sektorn. För att vinna väljarnas stöd för en mindre offentlig sektor måste de konservativa partierna emellertid ha mer att komma med än det vanliga "vi måste skära i välfärdssstaten". Den stora utmaningen för republikanerna, i likhet med den svenska högern, är att finna en lösning på denna pedagogiska utmaning. Om man inte lyckas med detta löper högern stor risk att aldrig få ett långsiktigt mandat för förändring.